

Frida Hansen-teppet er reddet

Frida Hansen-teppet «Sørover» blir i Stavanger kunstmuseum. Christen Sveaas' Kunststiftelse har finansiert kjøpet, etter at det monumentale kunstverket ble funnet i en søppeldunk i Amerika.

Lytt til saken • 5 minutter

1X

Avdelingsdirektør Hanne Beate Ueland viser fram det monumentale kunstverket som nå er reddet, takket være et samarbeid mellom Stavanger kunstmuseum og Christen Sveaas' Kunststiftelse. Foto: Jarle Aasland

Arild I. Olsson

Journalist

Kjell Arne Knutsen

Journalist

Publisert: I går 14:35

– Vi er veldig, veldig glad for denne løsningen, sier kunstmuseumssjef Hanne Beate Ueland.

Frida Hansens monumentale billedvev «Sørover» er stilt ut på Stavanger kunstmuseum for aller første gang i Norge, etter nesten hundre år i USA. Nå har endelig kunstmuseet sikret det viktige, lokale kunstverket for framtiden sammen med Christen Sveaas' Kunststiftelse.

– Jeg tok kontakt med Hanne Beate Ueland for å høre om de greide å finansiere kjøpet lokalt. Hun fortalte at de hadde fått avslag på en søknad. Da gikk vi en runde internt hos oss og besluttet å kjøpe teppet, sier direktør William Flatmo i Christen Sveaas' Kunststiftelse.

Christen Sveaas

Christen Sveaas (født 1956) er en norsk forretningsmann, investor, kunstsamler og donator. Han er grunnlegger og eneeier av Kistefos AS, viseformann i styret for Kistefos-museet og formann i styret for Anders Sveaas' Allmennyttige Fond. Ifølge [Finansavisen](#) er det anslått at Sveaas' totale formue når man inkluderer verdiene i Kistefos og andre eiendeler som kunst, skog og eiendom kan være over 13 milliarder kroner.

Stiftelsen deponerer i første omgang teppet på Stavanger kunstmuseum i fem år, med en intensjon om å fortsette samarbeidet videre. Det betyr at kunstmuseet i Mosvannsparken vil få mulighet til å vise verket også etter de fem årene.

Christen Sveaas' Kunststiftelse eier en rekke kunstverk som er utstilt på museer i inn- og utland.

– Vi er veldig, veldig glad for denne løsningen, sier Hanne Beate Ueland. Foto: Jarle Aasland

Samarbeider allerede

– Det er et fantastisk teppe. En helt utrolig komposisjon. Frida Hansens kunst er helt særegen. Med utgangspunkt i at hun hadde en liten produksjon, og at dette teppet har vært borte fra offentligheten i hundre år, mente vi at det var viktig å sikre at det ble værende i Norge og at det ble tilgjengelig for offentligheten, sier Flatmo.

Han forteller at stiftelsen eier over 800 kunstverk.

– Vi låner ut kunsten til andre institusjoner. Samlingen har ikke noe eget hjem og stiller derfor verkene til disposisjon for andre. Det er nedfelt i vedtektene våre. Siden stiftelsen ble etablert i 2019 har vi hatt 450 lån og langtidsdeponier i institusjoner over hele verden, sier Flatmo.

Hanne Beate Ueland understreker at også Frida Hansen-verket «Blå vase» på Stavanger kunstmuseum er i Christen Sveaas' eie. Sveaas har hatt en interesse for Frida Hansen i lengre tid, ifølge Flatmo, og utvider nå samarbeidet med Stavanger kunstmuseum.

Kamp mot klokken

Det tre ganger fire meter store billedteppet «Sørover» vises nå i Frida Hansen-rommet på Stavanger kunstmuseum. Men bak visningen ligger en dramatisk historie om tap, gjenoppdagelse og en kamp mot klokken, før teppet nå er blitt kjøpt av Christen Sveaas' Kunststiftelse.

Frida Hansen

Frida Hansen

- **Født** 1855, død 1931
- **Norsk billedvever** og tekstilkunstner, født i Stavanger.
- **En av pionerene** i europeisk art nouveau-vevskunst.
- **Kjent** for sin transparente teknikk, der lys og rom fikk slippe gjennom veven. Tok patent på metoden i 1897.
- **Fikk internasjonalt gjennombrudd** på Verdensutstillingen i Paris i 1900, der hun vant gullmedalje.
- **Motiver** hentet fra natur, hager og historie, ofte med sterke kvinnefigurer.
- **Totalt 31 tepper** er kjent. Flere er forsvunnet.
- **Verkene** hennes finnes blant annet i Nasjonalmuseet i Oslo, Stavanger Kunstmuseum og museer i Tyskland, Sveits og Storbritannia.
- **Etter sin død** falt hun i glemsel, men de siste årene har interessen økt kraftig.

Tekstilkunstner Frida Hansen regnes som en banebryter i norsk kunsthistorie. Hun utviklet en egen vevteknikk med transparente partier og skapte tekstile verk som kombinerer naturmotiver med symbolikk og mytologi. «Sørover» er et av hennes største og mest komplekse tepper, og ble vevd på verkstedet hennes i Oslo i 1903.

«Sørover» regnes som et av kunstnerens hovedverk, sammen med «Melkeveien», «Salomes dans» og «De fem kloke og de fem dårlige jomfruer». Det sistnevnte teppet er gjenstand for en kunstjakt fra forfatter Linn Ullmanns side. Hun skriver bok om jakten.

Frida Hansen-rommet på Stavanger Kunstmuseum. Foto: Jonas Haarr Friestad

Kunstverket som nå er reddet, ble kjøpt direkte fra Frida Hansen av Berthea Aske-Bergh, en Stavanger-kvinne som hadde vært elev hos kunstneren før hun emigrerte til USA. I sitt nye hjemland ble Aske-Bergh en ivrig forkjemper for norsk vevskunst. Hun holdt foredrag, skrev avisartikler og brukte «Sørover» som et eksempel på norsk kunst i verdensklasse.

Teppet forsvant etter Aske-Berghs død og var i lang tid betraktet som tapt. Det ble solgt to ganger på auksjon, for så å forsvinne inn i privat eie.

Funnet i søppeldunk

Det majestetiske teppet viser ti rødhårede kvinner som rir på svaner over stiliserte bølger. Sist gang det ble vist offentlig, før det forsvant, var ved Brooklyn Museum i New York i 1931.

Teppet har vært på utlån til Stavanger kunstmuseum, med opsjon på kjøp. Hvis ikke museet fant midler til å kjøpe teppet, måtte det rulles sammen og sendes tilbake til en teppehandler i USA.

Kunstmuseet hadde vært på jakt etter teppet i ti år, da det ble funnet i en søppeldunk hos en avdød antikvitetshandler i Maine oppe i det nordøstlige hjørnet av USA.

Teppet ble funnet under opprydning og taksering av dødsboet. Teppehandler Peter Pap som gjorde den jobben, rullet ut teppet og oppdaget signaturen til Frida Hansen. Han googlet navnet og fant informasjon om teppet som lenge hadde vært etterlyst.

Aftenbladet har tidligere skrevet at teppet var til salgs for 750.000 dollar, rundt 7,5 millioner kroner, en pris Stavanger kunstmuseum ikke hadde budsjett til å dekke alene. Hva Christen Sveaas' Kunststiftelse har betalt den amerikanske teppehandleren er foreløpig ikke kjent.

Christen Sveaas' Kunststiftelse

Grunnlagt av finansmannen Christen Sveaas i oktober 2019. Stiftelsen har som formål å drive forvaltning, bevaring, formidling og utlån av stiftelsens kunstsamling for å fremme interessen for moderne kunst og samtidskunst. I 2020 mottok stiftelsen rundt 800 kunstverk fra grunnleggerens private samling. Ytterligere gaver de siste årene har økt det totale antallet verk til over 850.

Et vesentlig mål for stiftelsen er å tilgjengeliggjøre samlingen for et større publikum. Stiftelsen samarbeider derfor tett med norske og internasjonale institusjoner om temporære utstillinger, deponi, langtidslån og dedikerte samlingsutstillinger. Ved å illustrere verkene i utstillingskataloger og produsere nytt tekstmateriale om kunstnerne, bidrar stiftelsen til å holde verkene levende og relevante for nye generasjoner.

